Ei-enää-jätettä (EEJ) -menettelyt uusiomaarakennushyötykäytön näkökulmasta

UUMA5-vuosiseminaari 5.11.2026

Työpaketti 1: Ympäristölupakäsittelyn prosessi

- **Koostuu kahdesta osatehtävästä: 1) Ilmoitusmenettelyjen ja ympäristölupaprosessien selkeyttäminen, 2) Lupakäytännöt tuotteistamisessa**
- **Tavoitteet:**
  - ✓ Hyvien käytäntöjen tunnistaminen uusiomateriaalien maarakennushyötykäyttöön liittyvissä lupa- ja ilmoitusmenettelyissä.
  - ✓ Tiedon lisääminen ajankohtaisista säädösuudistuksista ja niiden vaikutuksista uusiomateriaalien hyödyntämiseen.
- **Työpaketti 1 on toiminut alustana sidosryhmäkeskustelulle, kouluttamisessa, sääntelyn epäkohtien kartoittamisessa, ohjaustoimien tavoitteiden edistämisessä ja uusien sääntelytoimien jalkauttamisessa käytäntöön**
- **Keskeisimmät tuotokset (esitellään tarkemmin tuloswebinaarissa 24.11.):**
  - ✓ Työpajat ajankohtaisista lainsäädäntöuudistuksista ja työryhmän näkemysten koonti säädöskehykseen
  - ✓ Uusiomateriaalien lupakäytännöt maarakennushyödyntämiseen ja tuotteistamispolut – loppuraportti
  - ✓ EEJ- ja sivutuotepäätösten koontityö
  - ✓ EEJ-koulutusmateriaalin esittely

Jätteestä tuotteeksi

- **Kun jätteen jätteeksi luokittelu päättyy, materiaalista tulee tuote, johon sovelletaan tuotteita koskevaa lainsäädäntöä, eikä sitä enää koske jätelainsäädäntö**. Jätteeksi luokittelun päättymisestä käytetään termejä Ei-Enää-Jätettä, EEJ tai End of Waste, EoW.
- Jätteen vastaanotto, käsittely ja hyödyntäminen ovat tiettyjä harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta ympäristöluvallista toimintaa, joten tuotteistamisen kannalta EEJ-luokittelun merkitys on suuri. Materiaalit, joita ei enää katsota jätteeksi, kilpailevat siis tasavertaisemmin neitseellisten materiaalien kanssa. Tämä edistää kiertotaloutta, kun uusiomateriaalien käyttö helpottuu.
- Jätteeksi luokittelun päättymisen (EEJ) lisäksi materiaalille on mahdollista hakea sivutuoteluokitusta (statusta). Erilaisissa prosesseissa syntyville uusiomateriaaleina käytettäville jäännösmateriaaleille haetaan EEJ-luokituksen sijaan sivutuoteluokitusta jätelain 646/2011 mukaisesti, jos laissa annetut kriteerit täyttyvät.

Kolme tapaa poistaa jätestatus

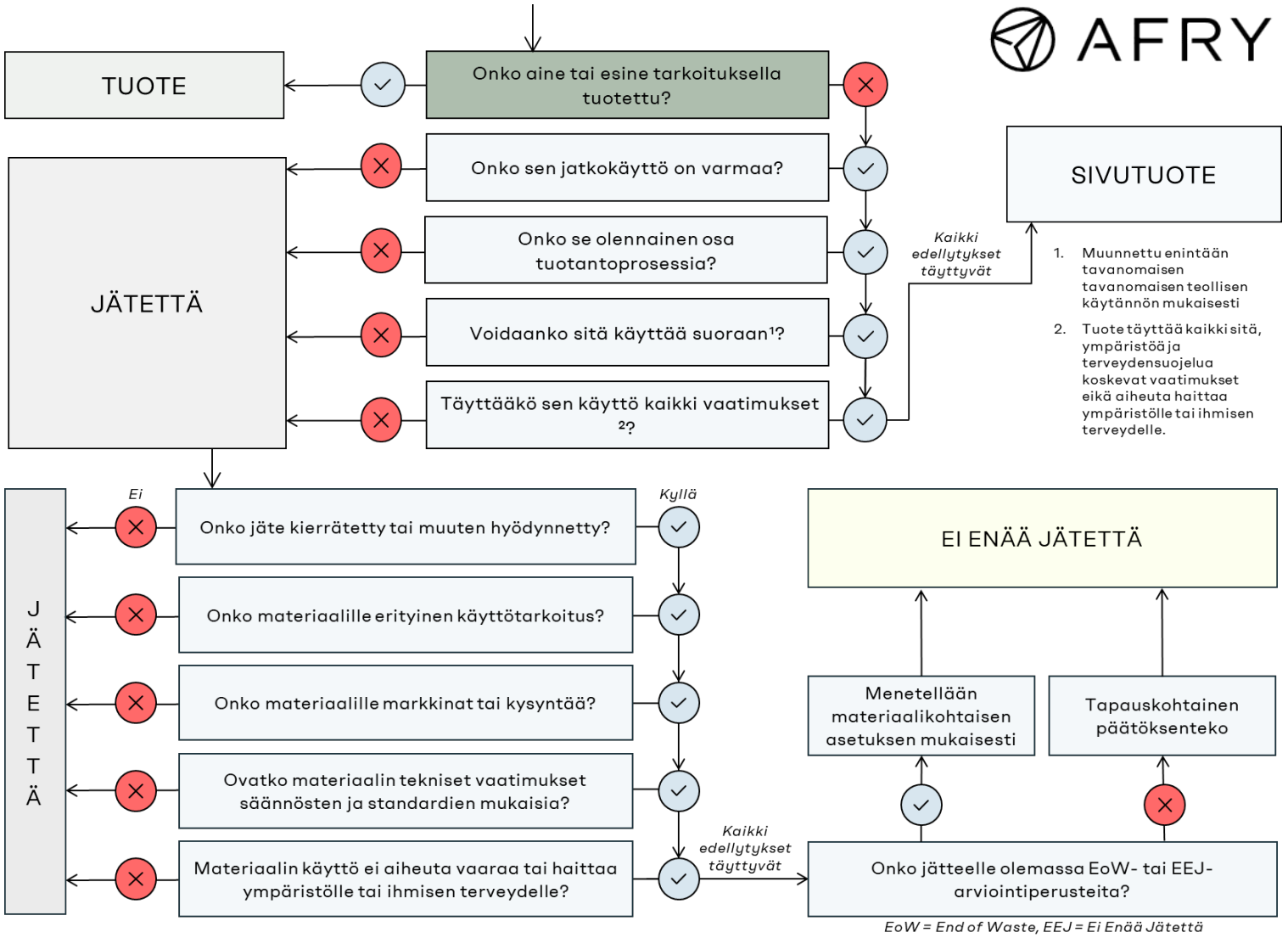
1. EU:n EoW-asetukset

2. Suomen EEJ-asetukset

3. Tapauskohtaisesti

Jos EU:n tai kansallisella tasolla ei ole asetettu kriteereitä

Tuote, sivutuote, jäte vai ei-enää-jätettä?

Betonimurskeen EEJ-asetus (466/2022)

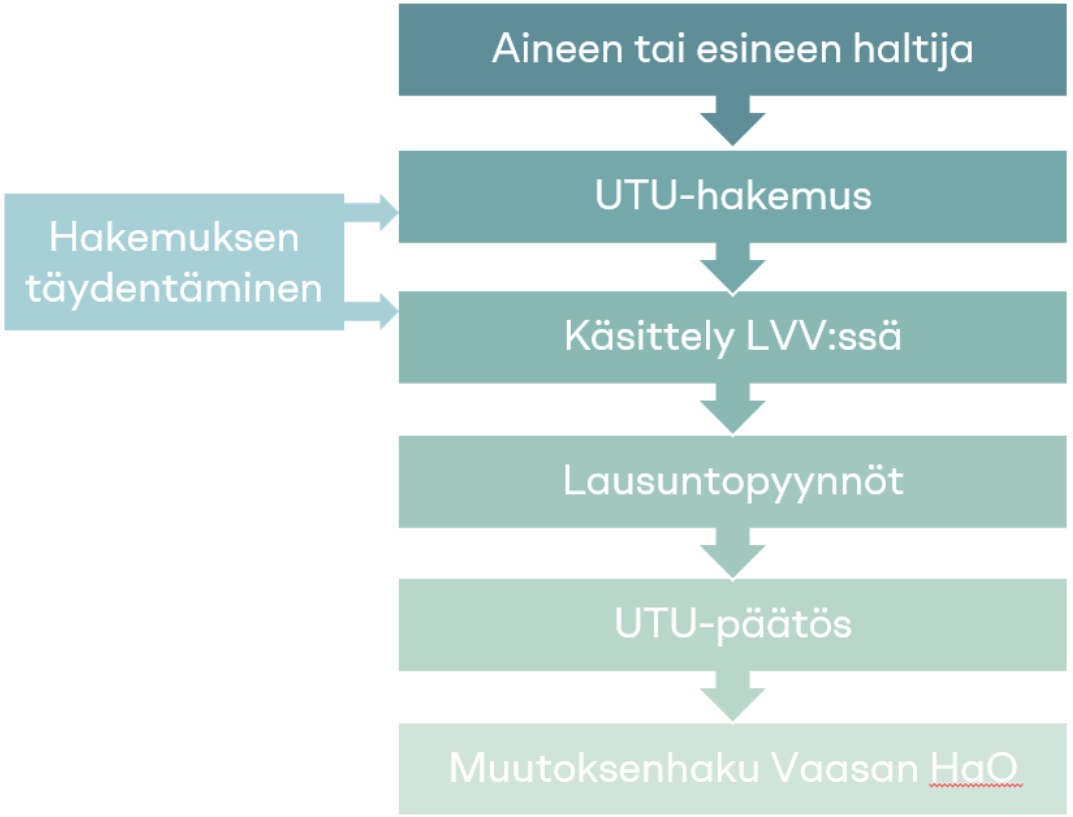
- **Asetus määrittää, milloin betonimurske lakkaa olemasta jätettä**

  - ✓ **Soveltamisala:** Ympäristöluvanvarainen betonijätteen murskaus sekä asetuksen 858/2018 mukainen murskaus betoniasemilla ja betonituotetehtaissa.
  - ✓ **Arviointiperusteiden käyttöönotto**: Valmistajan on ilmoitettava arviointiperusteiden käyttöönotosta kirjallisesti ympäristönsuojelulain 23 §:n 1 momentissa tarkoitetulle toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle.
  - ✓ **Laatu:** Valmistajan laadunvarmistusjärjestelmä, vastaanottotarkastukset sekä näytteenotto ja analyysit osoittavat murskeen kelpoisuuden.
  - ✓ **Käyttökohteet:** Maa-, talon- ja viherrakentaminen, uuden betonin ja betonituotteiden valmistus sekä lannoitevalmisteet. Laatuvaatimukset riippuvat käyttötarkoituksesta.
  - ✓ **Dokumentointi:** Valmistaja laatii vaatimustenmukaisuusilmoituksen ja hoitaa asetuksen ilmoitus- ja raportointivelvoitteet.
  - ✓ **Käytännön merkitys:** Vaatimukset täyttävää mursketta voi käyttää tuotteena luonnon kiviainesten sijaan. Tuote- ja kemikaalilainsäädännön velvoitteita noudatettava.

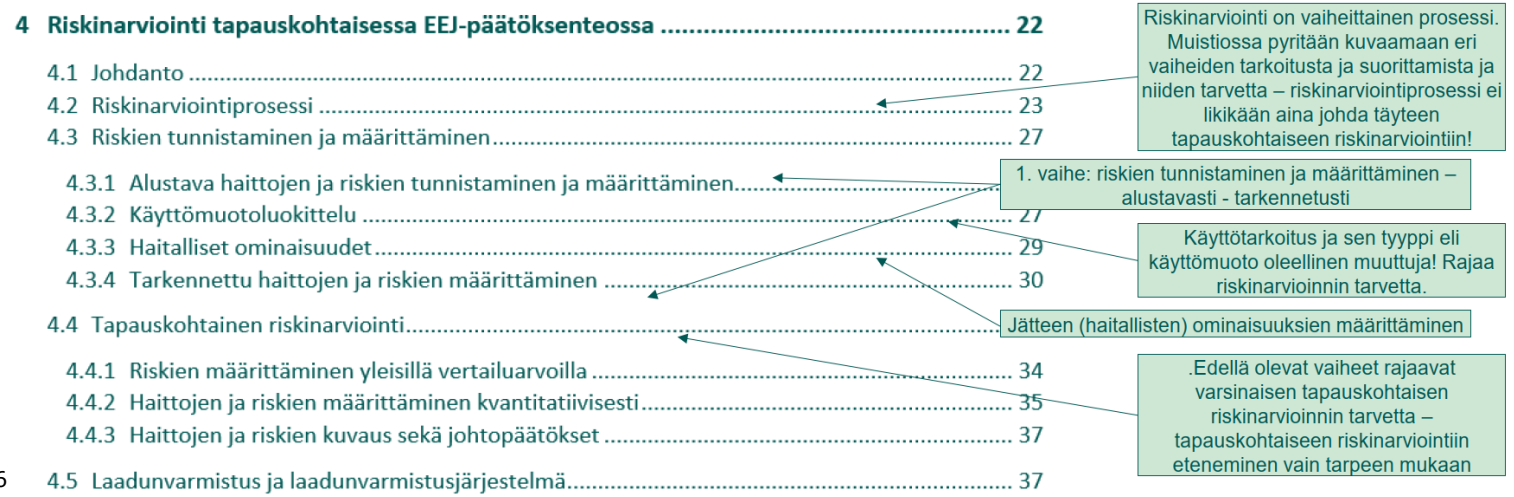
Uusi UTU-menettely

- **Jätelain muutos 311/2026** pitää sisällään nopeutetun menettelyn, jossa jätteestä tai tuotannon sivuvirrasta valmistettu uusiotuote voidaan tuotteistaa.
- Uudessa menettelyssä toiminnanharjoittaja voi hakemuksesta saada **päätöksen aineen tai esineen sivutuotteeksi luokittelusta tai jätteeksi luokittelun päättymisestä** (luokittelupäätös).
- Luokittelupäätökset antaa **Lupa- ja valvontavirasto**.
- Yleisön kuulemista ja valitusoikeutta luokittelupäätöksestä rajoitettu verrattuna ympäristölupaan ja muihin jätelain mukaisiin asioihin.
- Luokittelua koskevan asian voi edelleen ratkaista myös osana ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristöluvan myöntämistä sekä ilmoituspäätöstä jos luokitteluasia sisältyy toiminnan ympäristölupahakemukseen tai ilmoitukseen.
- Uusi menettely voimassa **1.1.2027** alkaen.

Tapauskohtainen EEJ-hakemus

- **Tilanne 5.11.2026**: UTU-hakemusta koskevan asetuksen voimaantulo 8.1.2027. Ennen 1.1.2027 vireille tulevat asiat käsitellään nykyisen lainsäädännön mukaan osana ympäristölupa-asiaa.
- **Menettely ja viranomainen.** Pelkkä luokitteluhakemus LVV:lle. Lupa-asiassa vastaanottaja on LVV tai kunta toimivallan mukaan.
- **Riittävät lähtötiedot.** Kuvaa syötejätteet, hyödyntämisprosessi ja EEJ-kriteerien täyttyminen sekä tuotteen ominaisuudet, määrät, käyttötarkoitukset ja kysyntä. Liitä lupapäätökset.
- **Riskinarviointi.** Perustele EEJ-edellytykset. Arvioi käyttötarkoituksittain terveys- ja ympäristöriskit sekä epävarmuudet, erityisesti maarakentamisessa. Hyödynnä arvioinnissa Syken laatimaa riskinarviointikehikkoa.
- **Todennettava vaatimustenmukaisuus.** Esitä jatkuva laadunvarmistus, kemikaali- ja tuotevaatimusten täyttyminen sekä ehdotus vaatimustenmukaisuusilmoitukseksi.
- **Huolellinen sähköinen hakemus.** Erittele salassa pidettävät tiedot perusteluineen ja toimita tarvittava julkinen versio.

Lähde: Jani Salminen, esitys EEJ-webinaarissa 13.10.2026

Jätteeksi luokittelun päättymisen jälkeen

- **Jätepuitedirektiivin** mukaan materiaalin markkinoille saattajan on varmistettava, että materiaali on kemikaali- ja tuotelainsäädännön mukaista. Jos materiaalia ei ole saatettu markkinoille, varmistamiskelpoisuus on materiaalin ensimmäisellä käyttäjällä.
- **Tuotteille** on turvallisuuden, terveyden, ympäristönsuojelun ja kuluttajansuojan varmistamiseksi asetettu lainsäädännössä erilaisia vaatimuksia. Tuotteiden pitää olla turvallisia ja luotettavia käyttää tai niiden pitää täyttää tietyt vähimmäisvaatimukset.
- **Vaatimuksista** on säädetty EU:n direktiiveissä, asetuksissa ja päätöksissä sekä kansallisessa lainsäädännössä.
- **Kemikaaleille** on asetettu lainsäädäntöä vähentämään kemikaalien riskejä ihmisille ja ympäristölle.
  - **CLP-asetus**, eli asetus aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta.
    CLP = Classification, labelling and packaging of substances and mixtures.
  - **REACH-asetus**, eli asetus kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista sekä tiedottamisesta toimitusketjussa.
    REACH = Registration, Evaluation, Authorization and restriction of Chemicals.
    REACH-asetuksen liitteen V kohdan 7 ja 8 mukaisesti rekisteröintivelvollisuuden piiriin eivät kuulu mineraalit, malmit ja malmirikasteet, kun niitä ei ole muunnettu kemialliseksi eikä niitä luokitella vaaralliseksi jätteeksi.
- **Turvallisuus- ja kemikaalivirasto** (Tukes) ja **Ruokavirasto** valvovat tuotelainsäädäntöä Suomessa.
- **Lannoitevalmisteiden** jätteeksi luokittelu voi päättyä EU:n lannoitevalmisteasetuksen perusteella tai kansallisella tapauskohtaisella EEJ-päätöksellä, ja soveltuvuus lannoitekäyttöön sekä lannoitelainsäädännön vaatimusten täyttyminen kannattaa varmistaa Ruokavirastolta jo päätöksen valmistelussa.
- **EU:n rakennustuoteasetuksen** vaatimukset pätevät niiden jätestatuksesta riippumatta, eikä CE-merkintä yksin takaa ympäristökelpoisuutta tai soveltuvuutta tiettyyn rakennuskohteeseen, vaan nämä on arvioitava erikseen.

Kiitos!